

Środowisko pracy grafików

Podstawy kompozycji

**Materiały dla studentów pierwszego semestru studiów podyplomowych
„Grafika komputerowa i techniki multimedialne”
rok akademicki 2011/2012 semestr zimowy**

pojęcia główne:

płaszczyzna,

elementy: punkt, linia, plama

własności:

walor – jasność – ciemność,

barwa, kolor

cechy płaszczyzny:

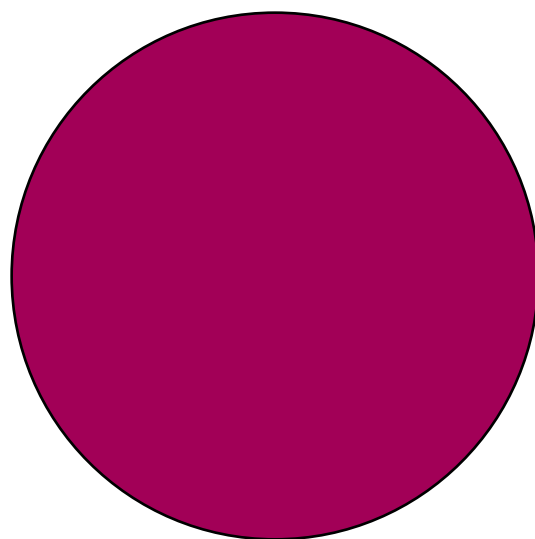
materialność (struktura, trójwymiar),

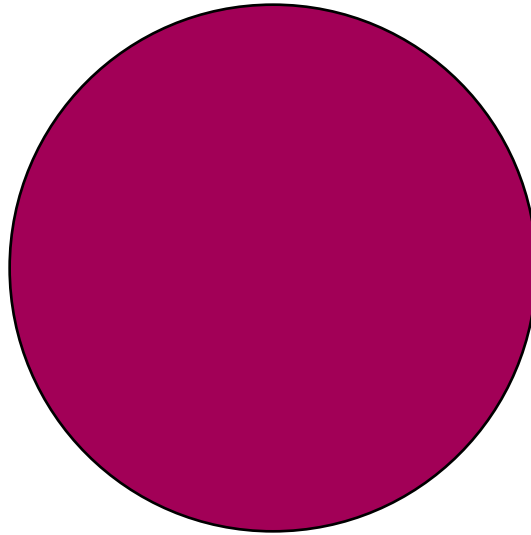
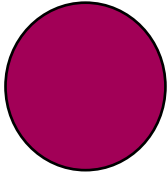
powierzchnia (faktura),

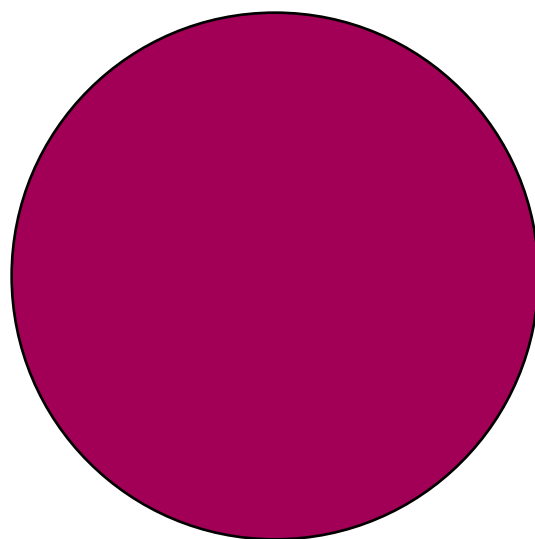
kształt i wielkość (format)

kompozycja – porządek obrazu, układ elementów tworzących relacje pomiędzy sobą oraz płaszczyzną. Zależności te powinny być umotywowane – zorganizowane wg określonego pomysłu, koncepcji.

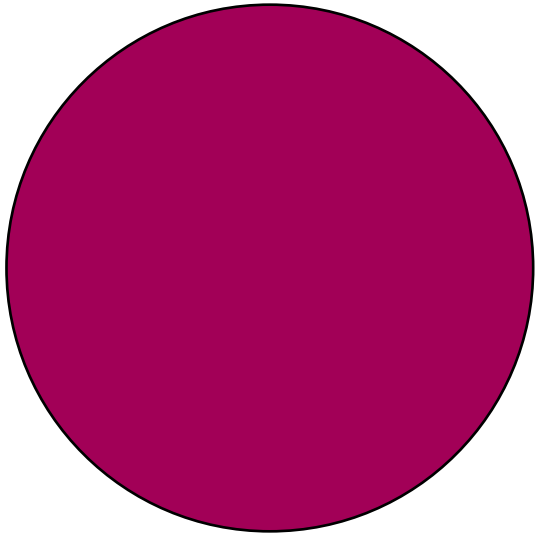
Poszczególne elementy zmieniają swoje oddziaływanie funkcjonując w kontekście innych elementów i płaszczyzny.

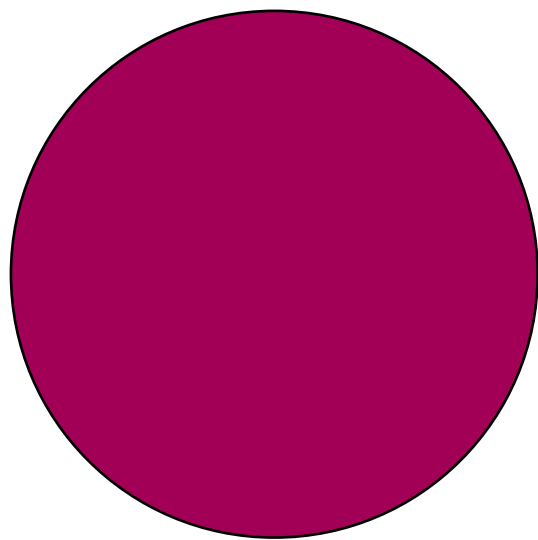

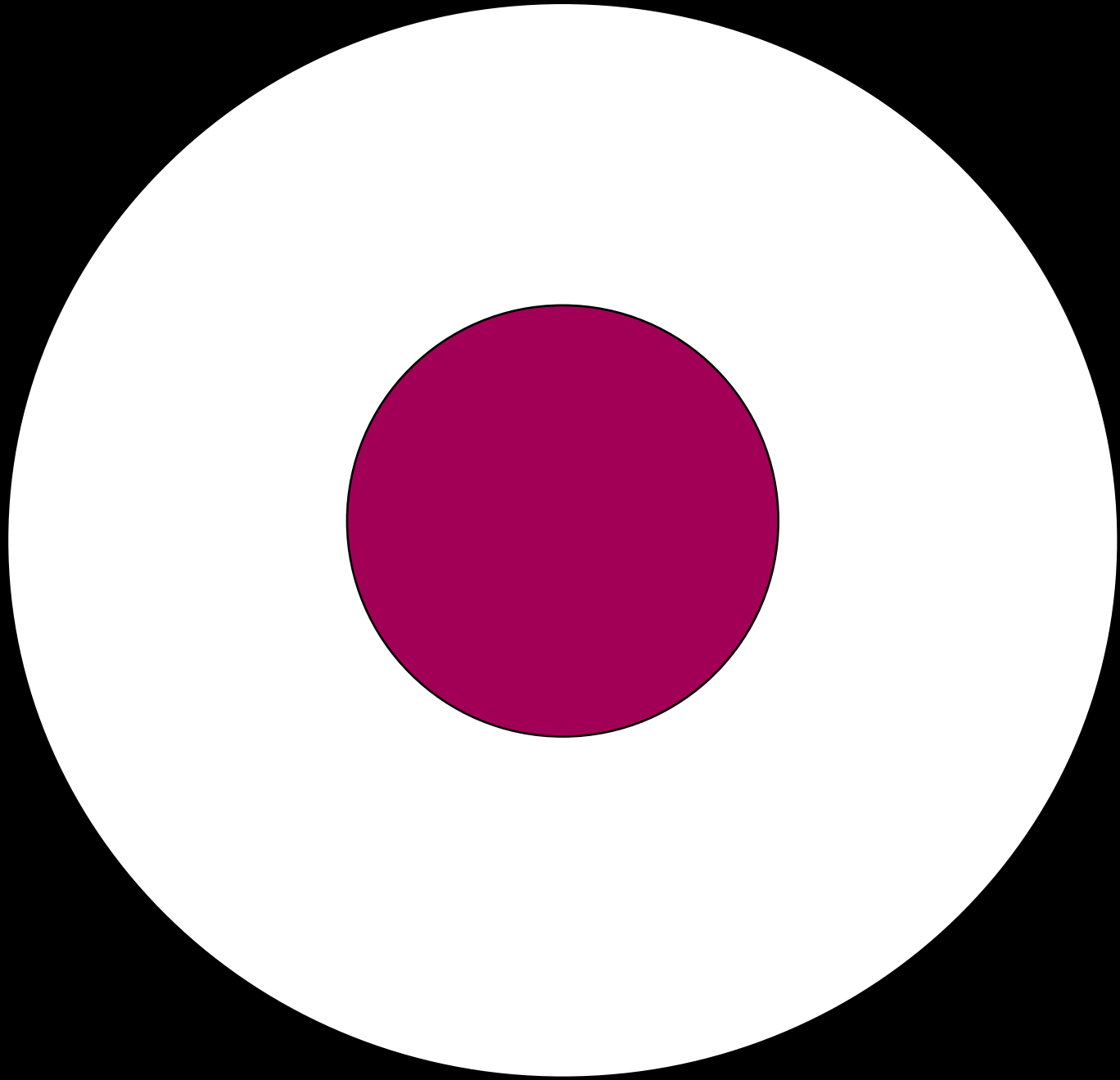

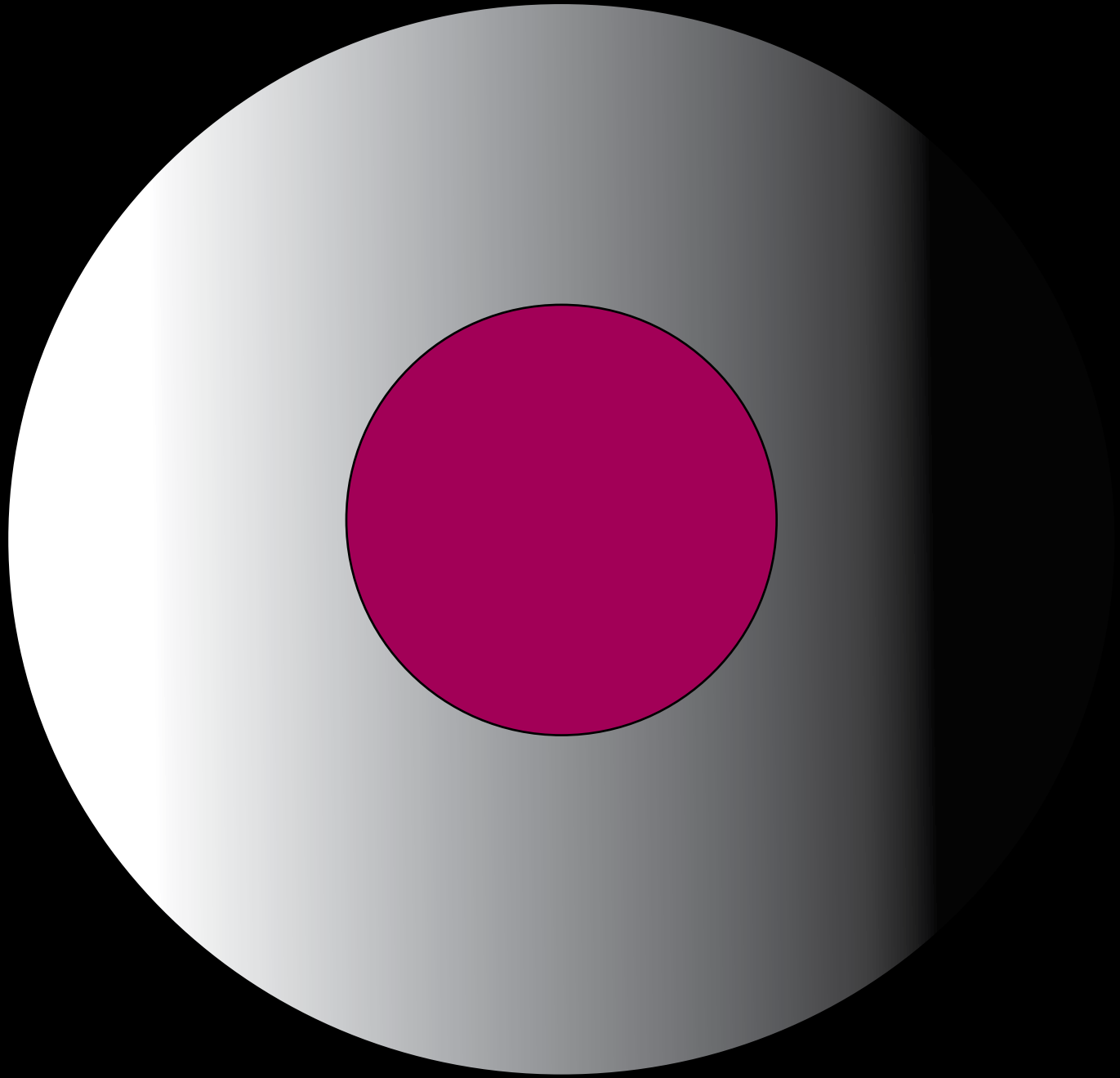

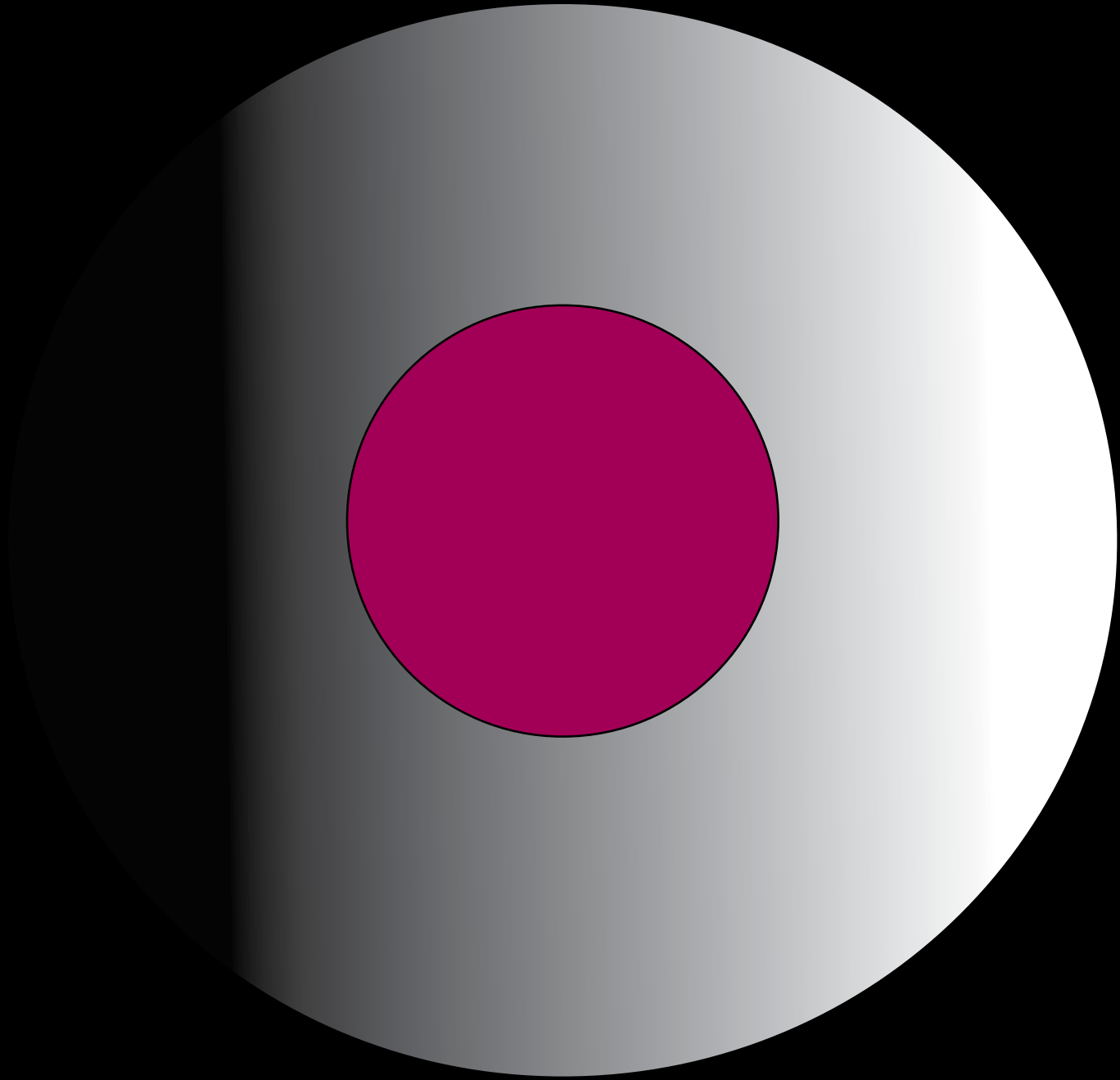

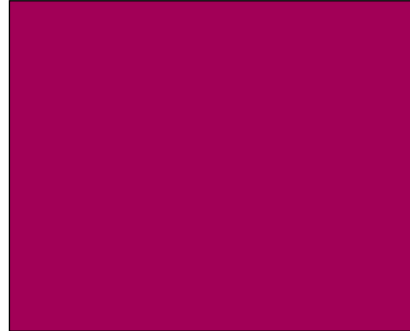

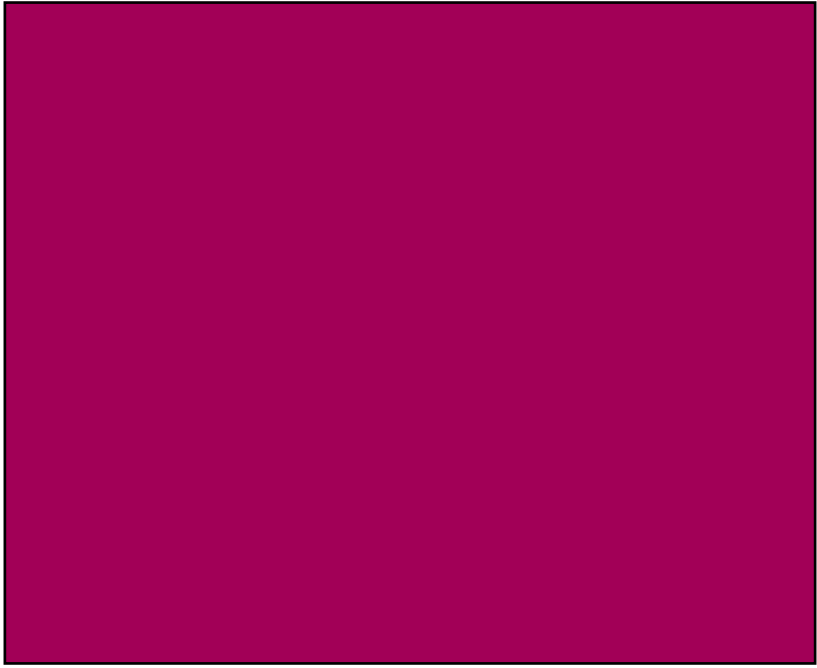

Aby kompozycja była zrównoważona –
odpowiednio zaplanowana, zbilansowana
poszczególne elementy oprócz zaplanowanego
położenia na płaszczyźnie muszą posiadać
odpowiednie właściwości:

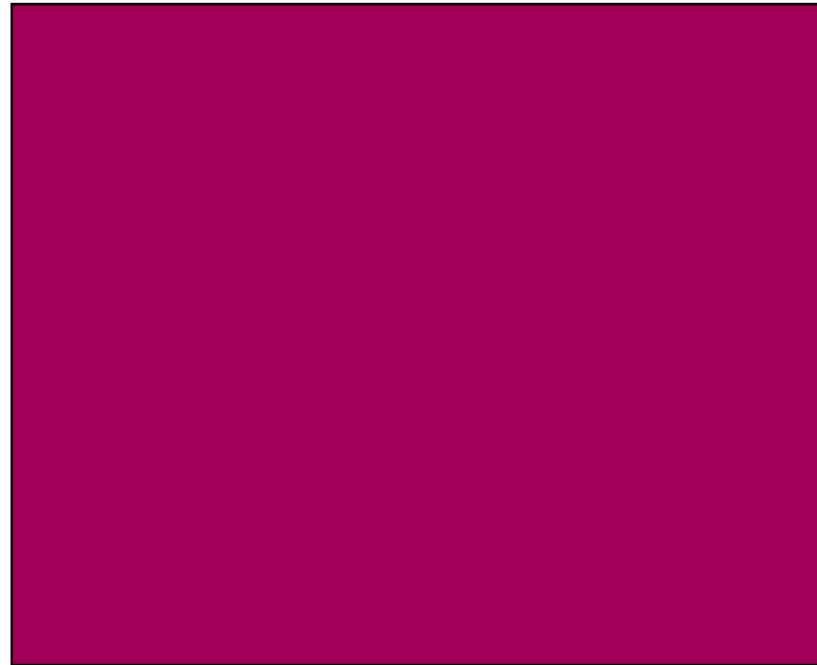
wielkość, walor, kolor, kierunek (**napięcia
kierunkowe**), wagę.

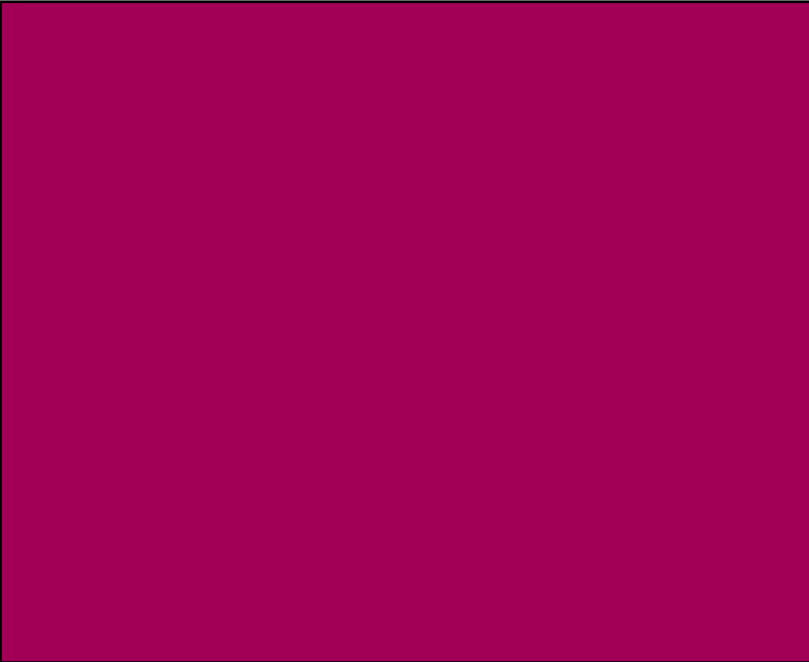
Własności te są uwarunkowane wzajemnie.

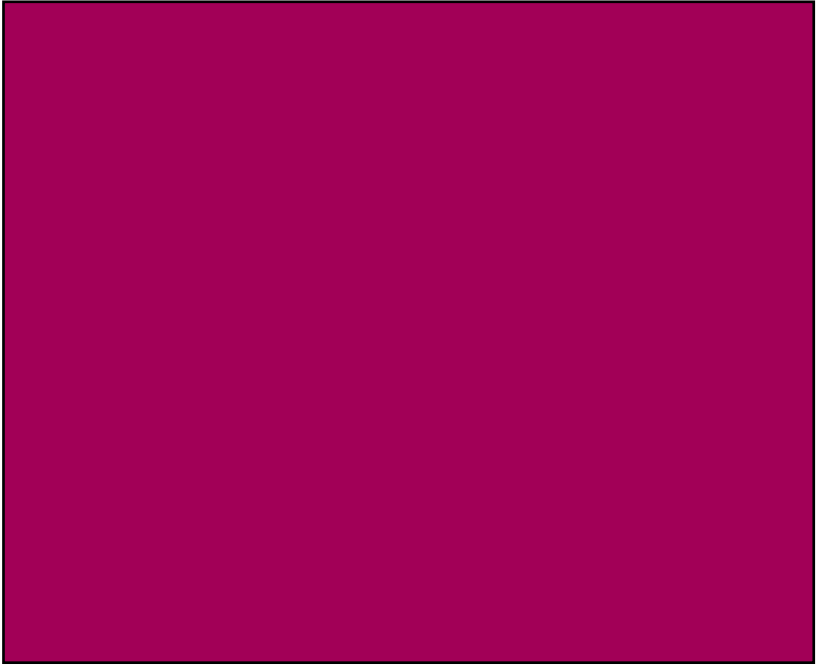

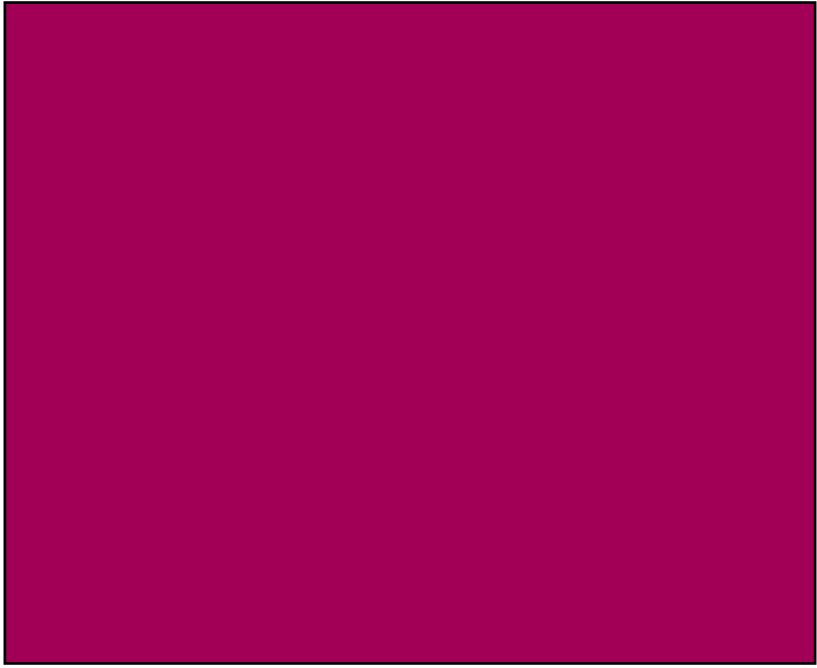

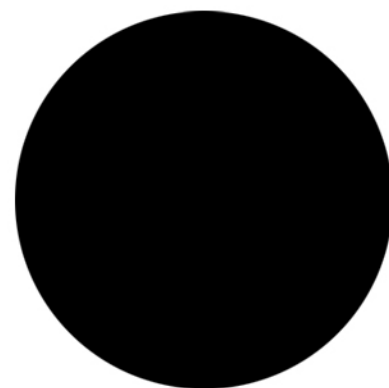
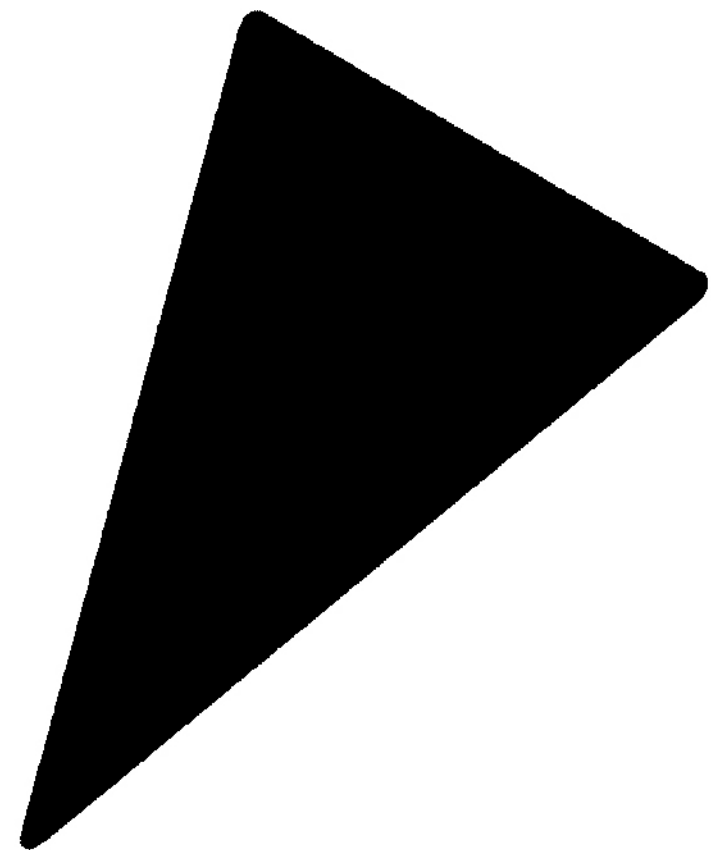

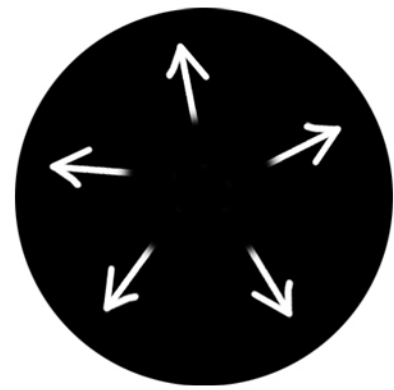
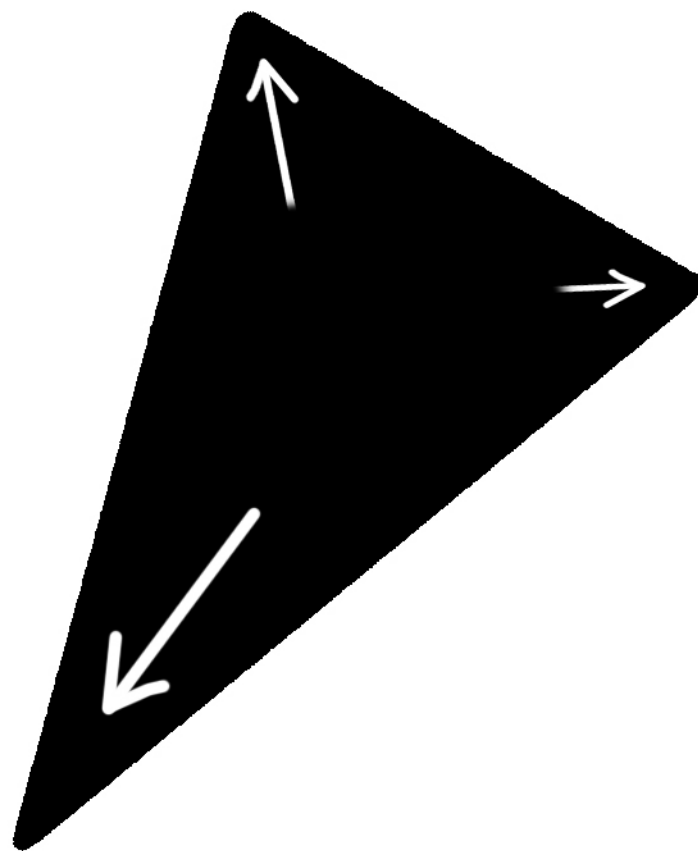
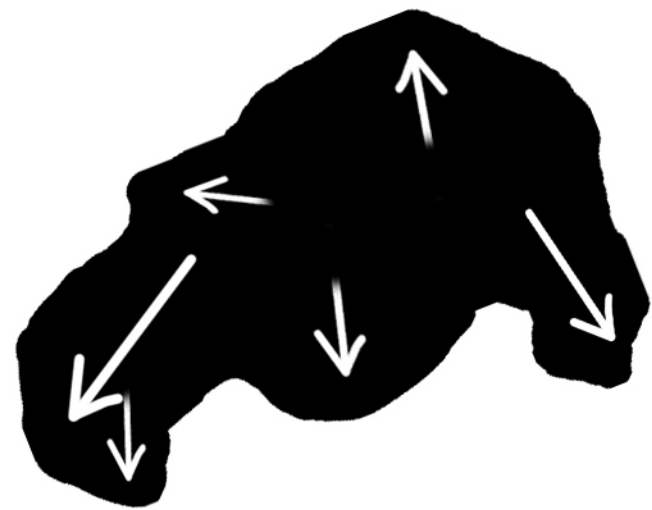

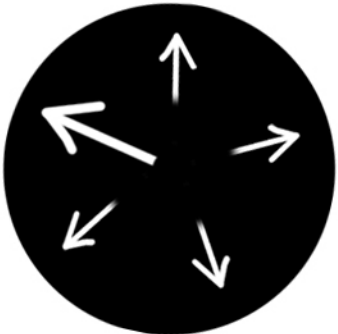
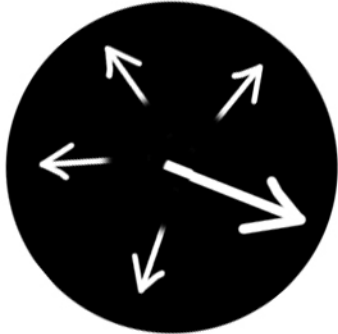

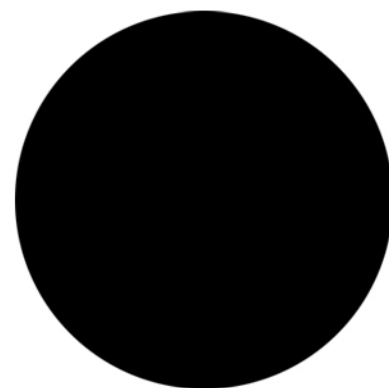
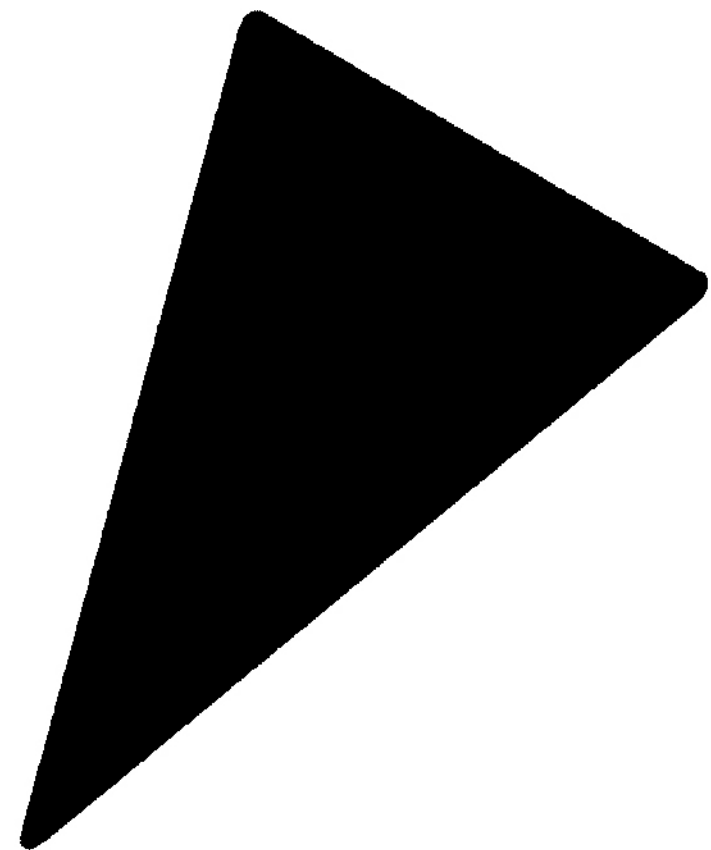

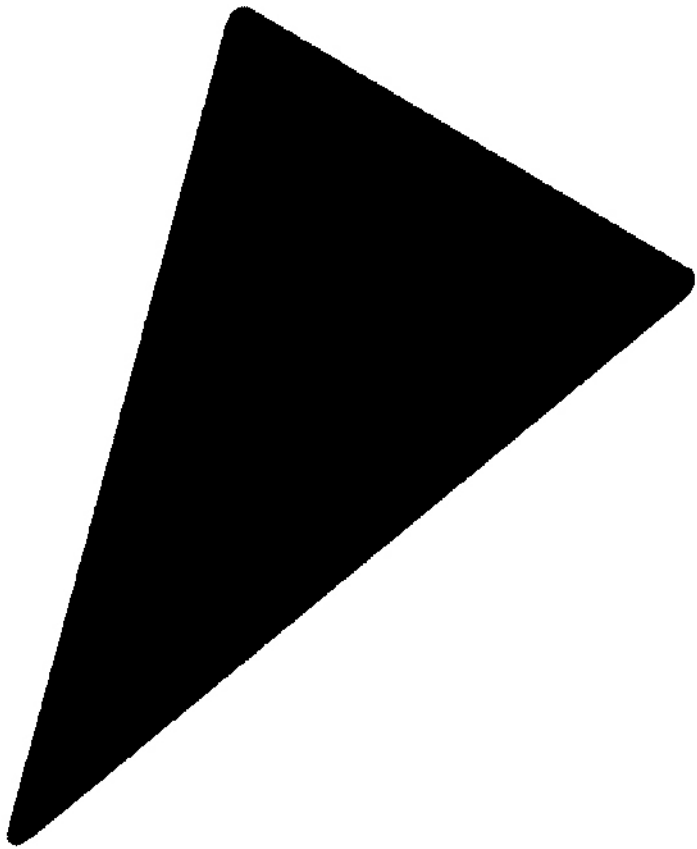

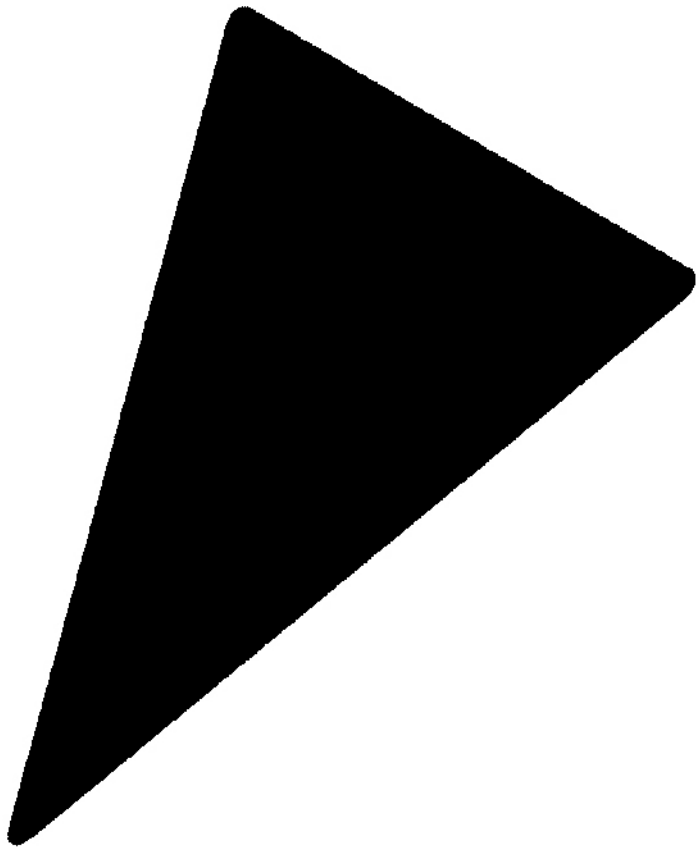

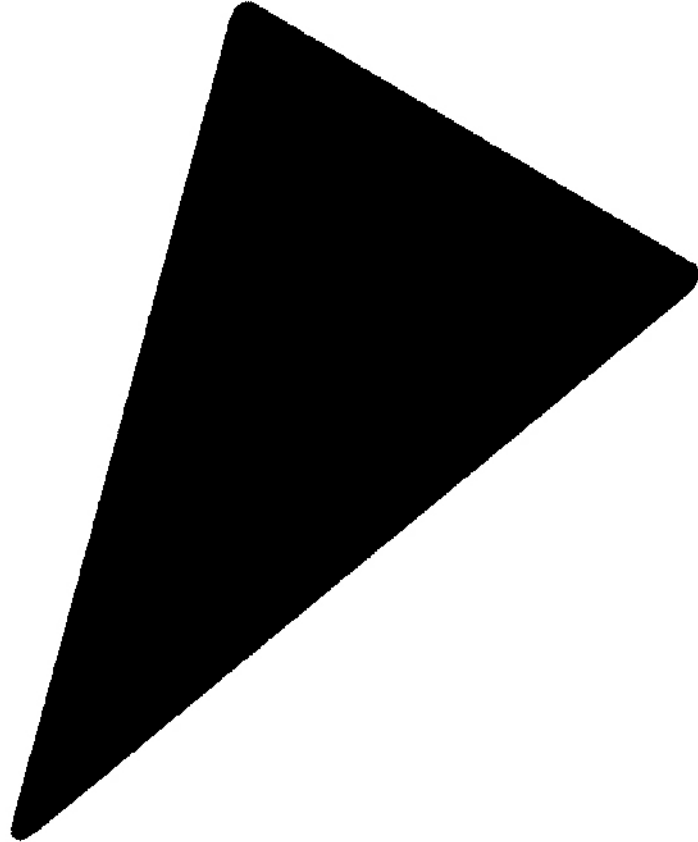

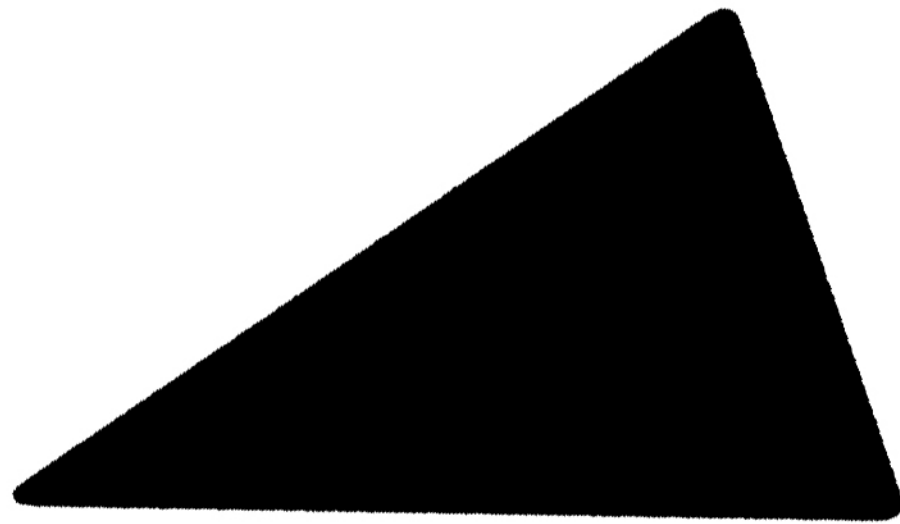

Wartości, które należy brać pod uwagę komponując obraz najłatwiej ująć w opozycji:

jasny – ciemny

punkt – plama

ciepły – zimny

skupiony – rozproszony

nasycony – nienasycony

rytmiczny – arytmiczny

gładki – fakturowy

chromatyczny – achromatyczny

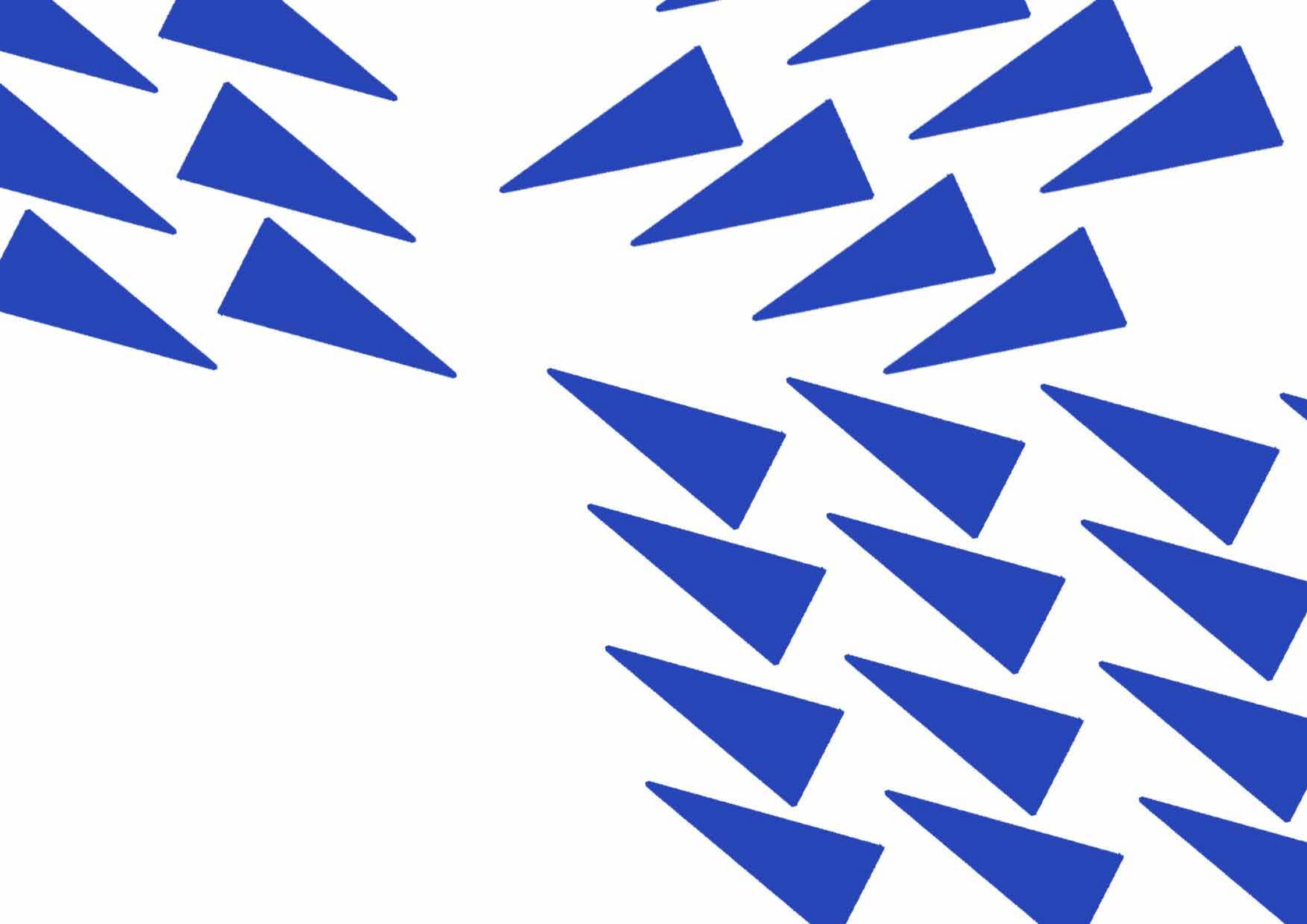
ogół – szczegół

chromatyczny –

linia – plama

monochromatyczny

itd.

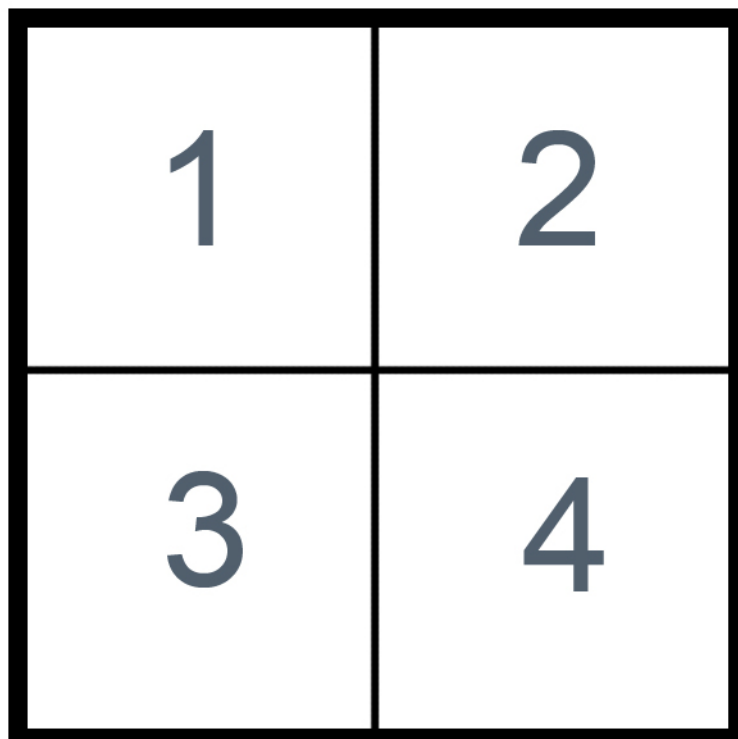

Odpowiednio operując tymi wartościami, możemy zaplanować kolejność oglądania jego poszczególnych części.

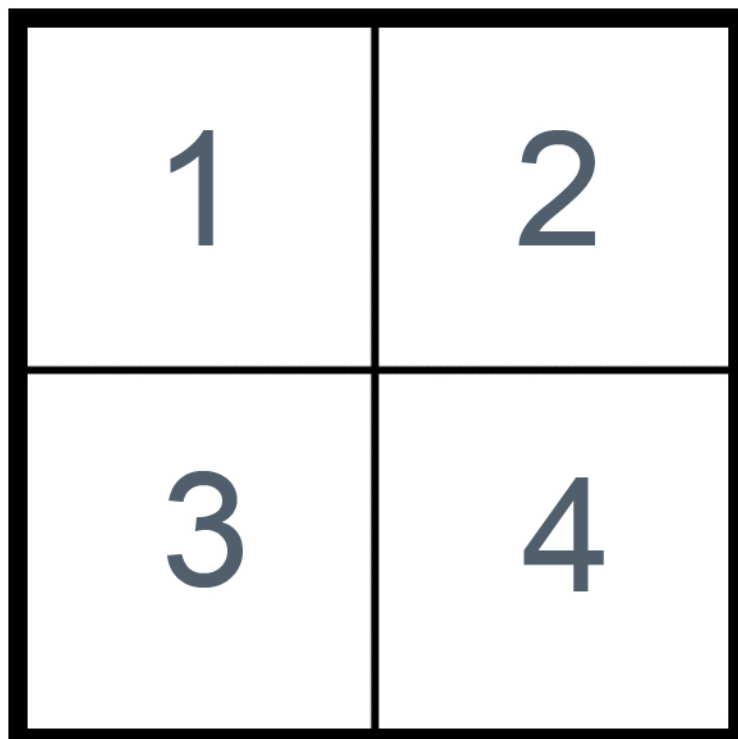
Prowadzenie linii wzroku odbiorcy zapewnia nam skuteczność komunikacji.

Możemy zasugerować, który z elementów tekstowych lub graficznych będzie głównym bohaterem naszej kompozycji. I właśnie jemu powinna być podporządkowana reszta obrazu.

Nie należy jednak zapominać o **naturalnym kierunku oglądania**. Płaszczyznę możemy podzielić na cztery ćwiartki ze względu na odmienne uprzywilejowanie każdej z nich.

Uprzywilejowanie poszczególnych ćwiartek powierzchni płaskiej jest uwarunkowane

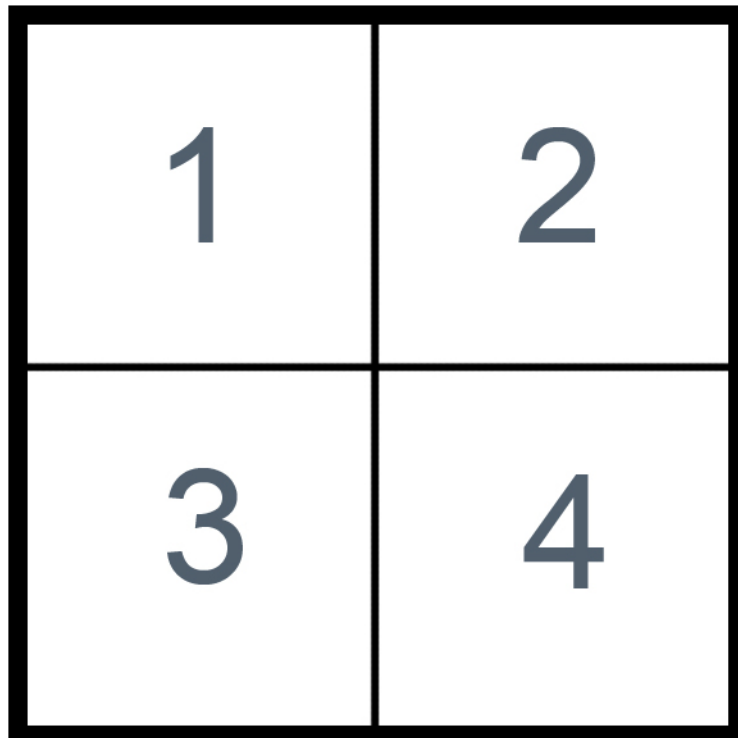

kulturowo

(uwarunkowane głównie poprzez kierunek czytania) oraz

ze względu na
naturalne postrzeganie
opozycji **góra-dół**.

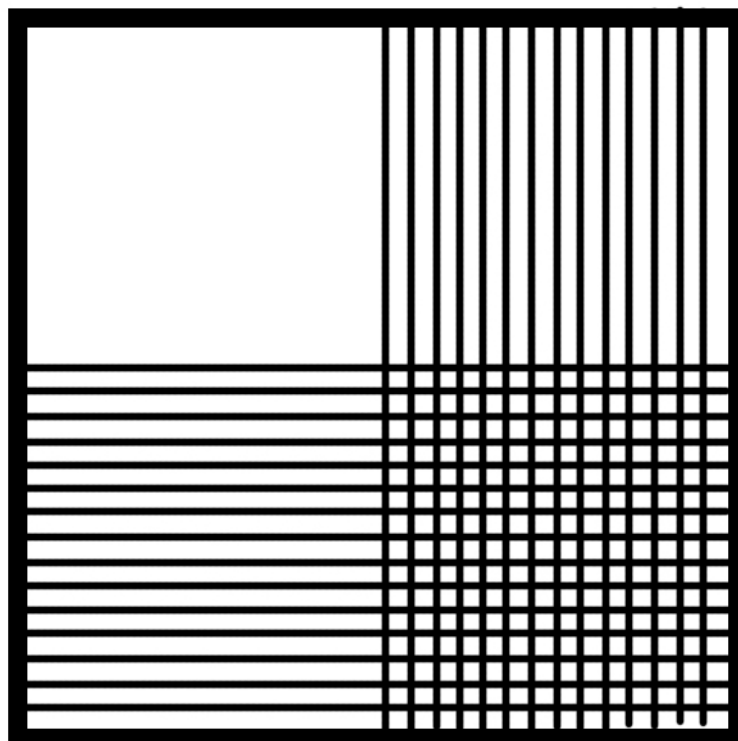
Elementy umieszczone w pierwszej ćwiartce są ważniejsze niż te same umieszczone w czwartej.

Góra płaszczyzny odziałuje dużo swobodniej.

Dół jest gęsty i ciężki.

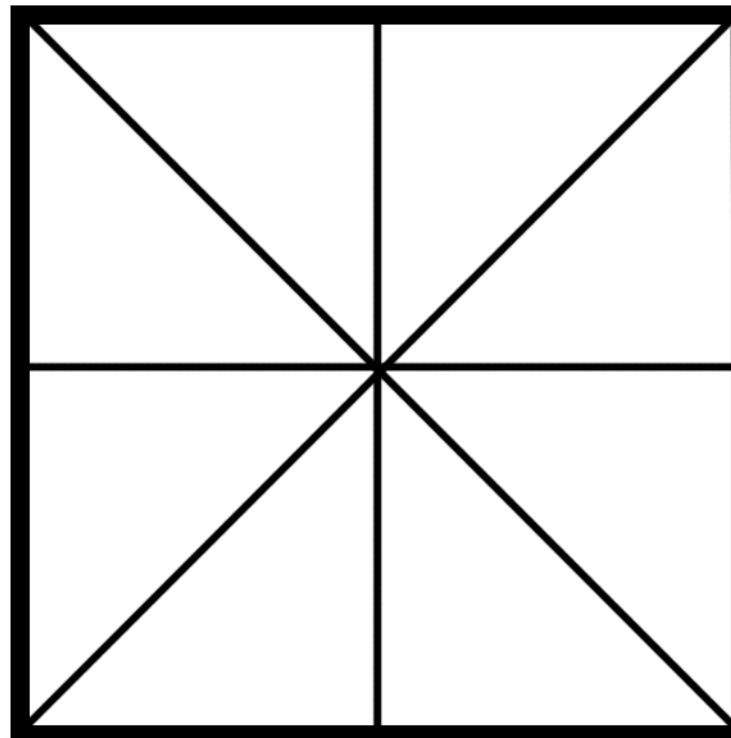
Góra i dół to najbardziej kontrastujące elementy płaszczyzny.

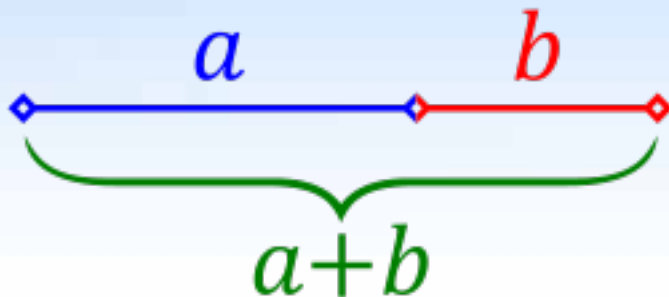
Cechy miejsca na płaszczyźnie wpływają na cechy elementu umieszczonego na płaszczyźnie.

Podziały i punkty, które należy brać pod uwagę:

krawędzie,
przekątne,
osie symetrii,
środek

Miejsca o szczególnej wartości tzw. **mocne punkty** próbowano wyodrębnić w czasie Renesansu. Tworząc proporcję zwaną **złotym podziałem**. Złoty podział inaczej podział harmoniczny, złota proporcja, boska proporcja **jest podziałem odcinka na dwie części tak, by stosunek długości dłuższej z nich do krótszej był taki sam, jak całego odcinka do części dłuższej.**

$$\varphi = \frac{a+b}{a} = \frac{a}{b}$$

Podstawowe rodzaje kompozycji:

otwarta lub zamknięta

statyczna lub dynamiczna

rytmiczna

inne:

kompozycja z kontrapunktem

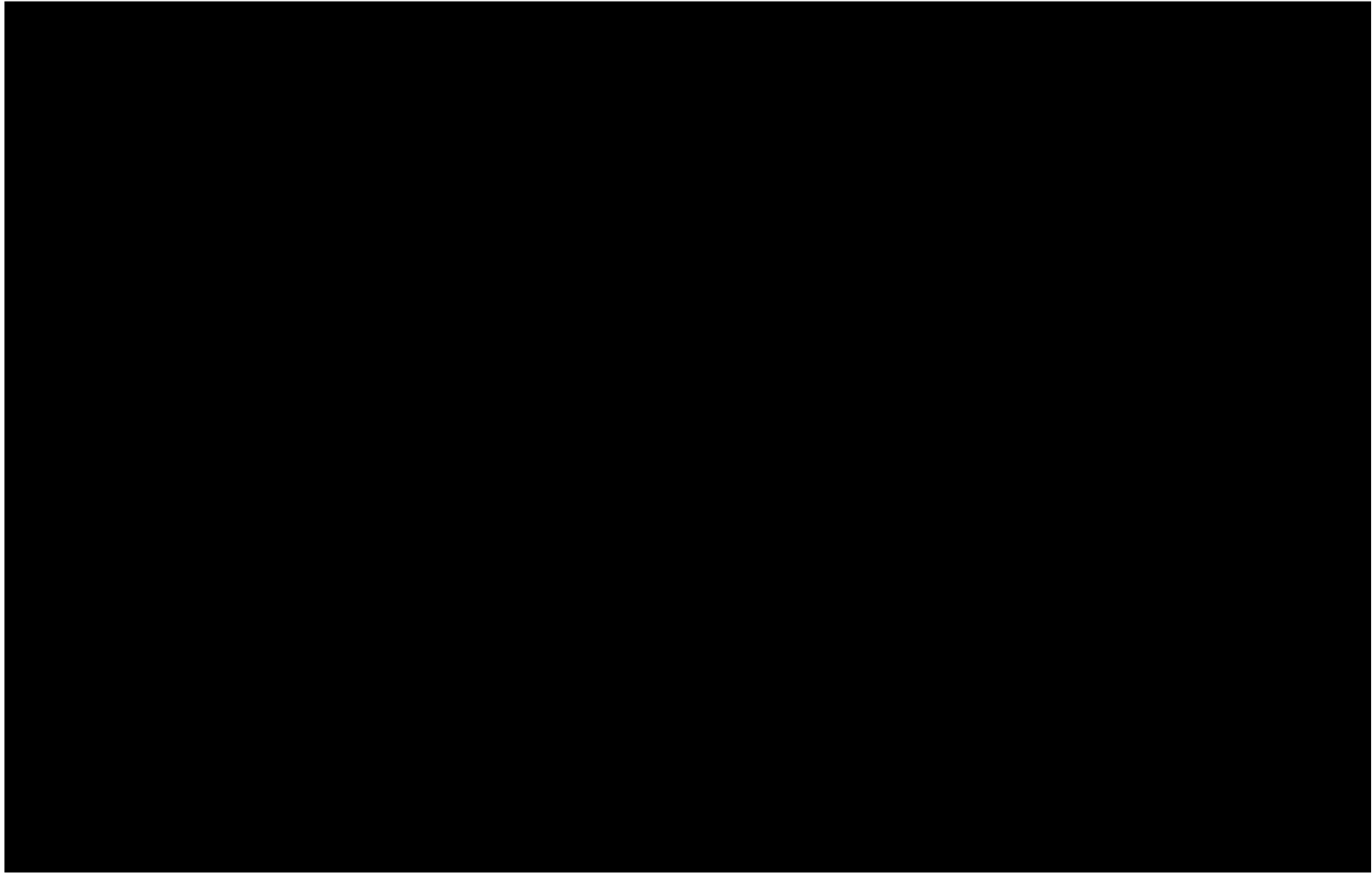
kompozycja z dominantą kolorystyczną

kompozycja zamknięta –

zazwyczaj statyczna, zwykle sprawia
wrażenie braku ruchu – napięcia kierunkowe
znoszą się nawzajem, elementy są zwykle
równoległe do krawędzi płaszczyzny.

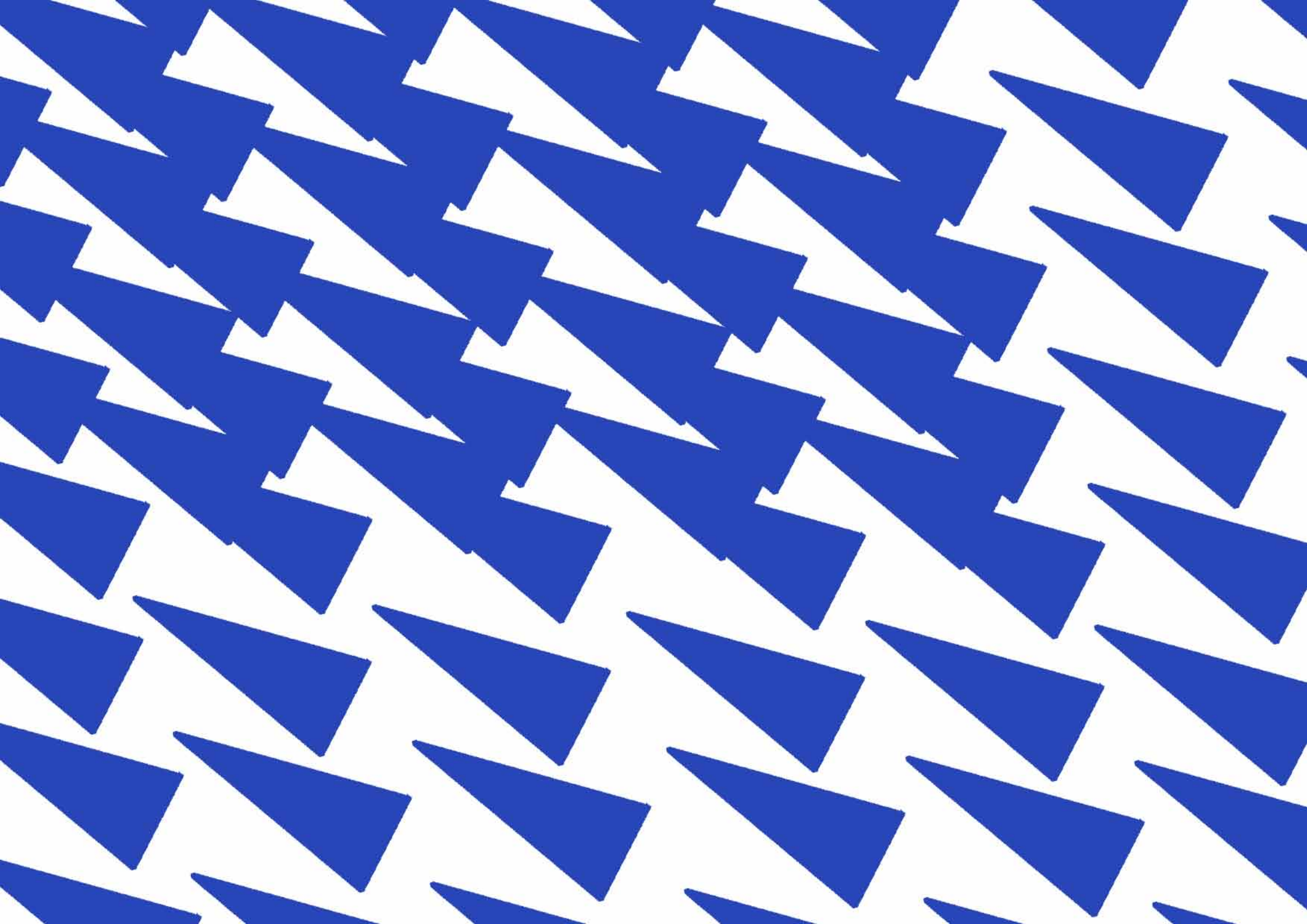
Do kompozycji zamkniętej należy
kompozycja symetryczna z dominantą środka.

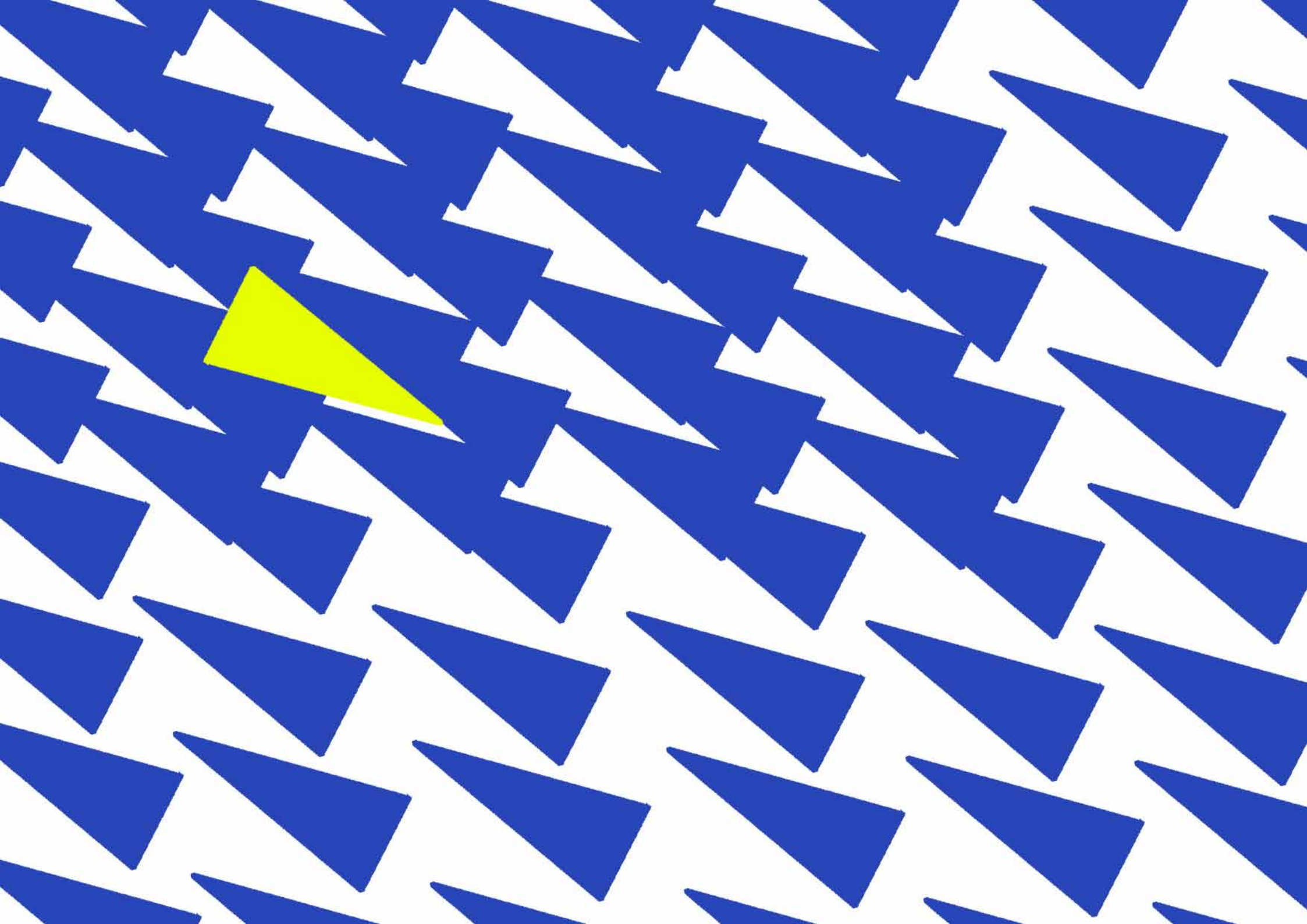

kompozycja otwarta –
zazwyczaj dynamiczna diagonalna lub
odśrodkowa, gdzie napięcia środkowe
rozbijają krawędzie płaszczyzny, brył,
w wyobraźni daje się kontynuować
przestrzeń

punkt:

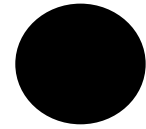
działa ku sobie jest nieukierunkowany,
o najmniejszej rozciągłości czasowej.

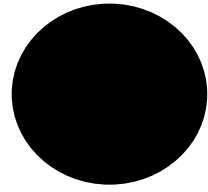

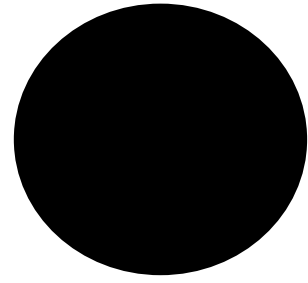

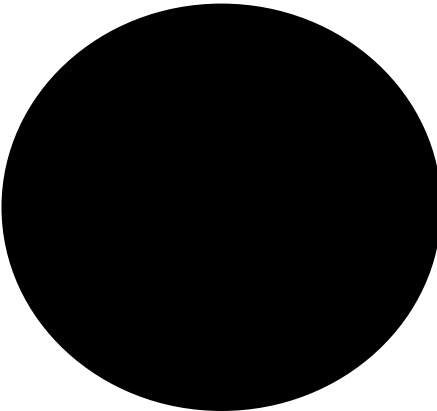

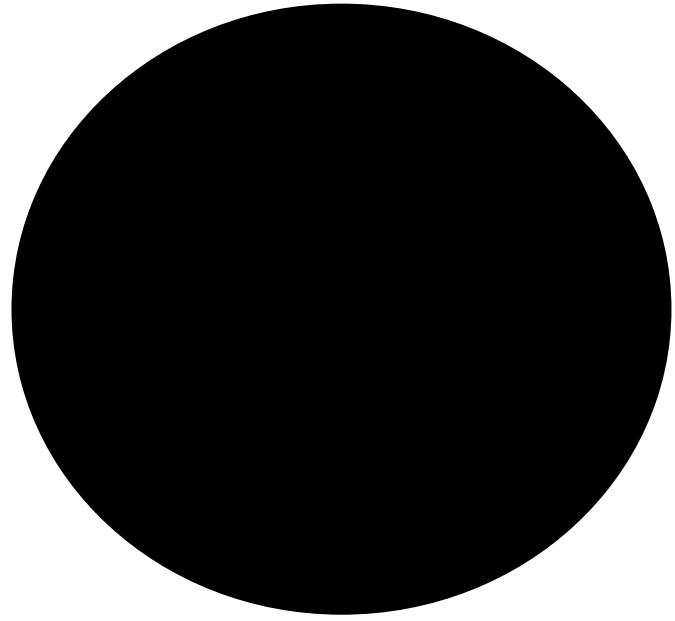

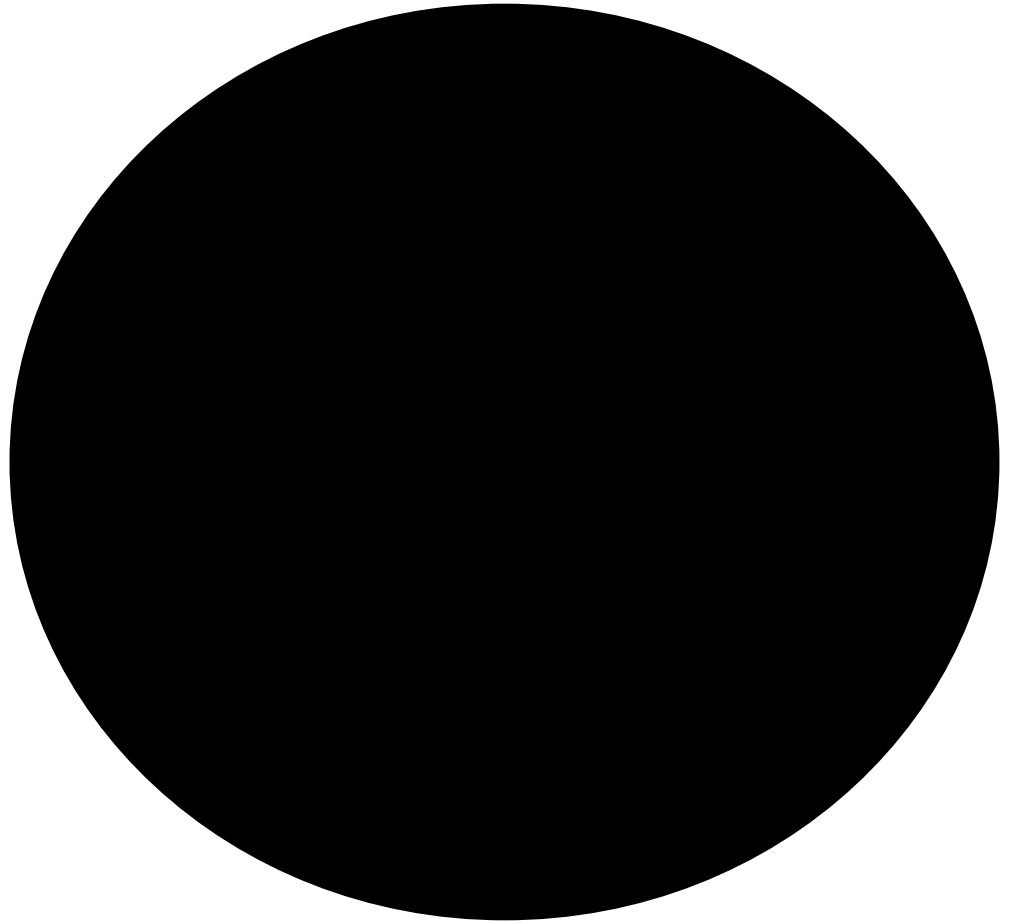

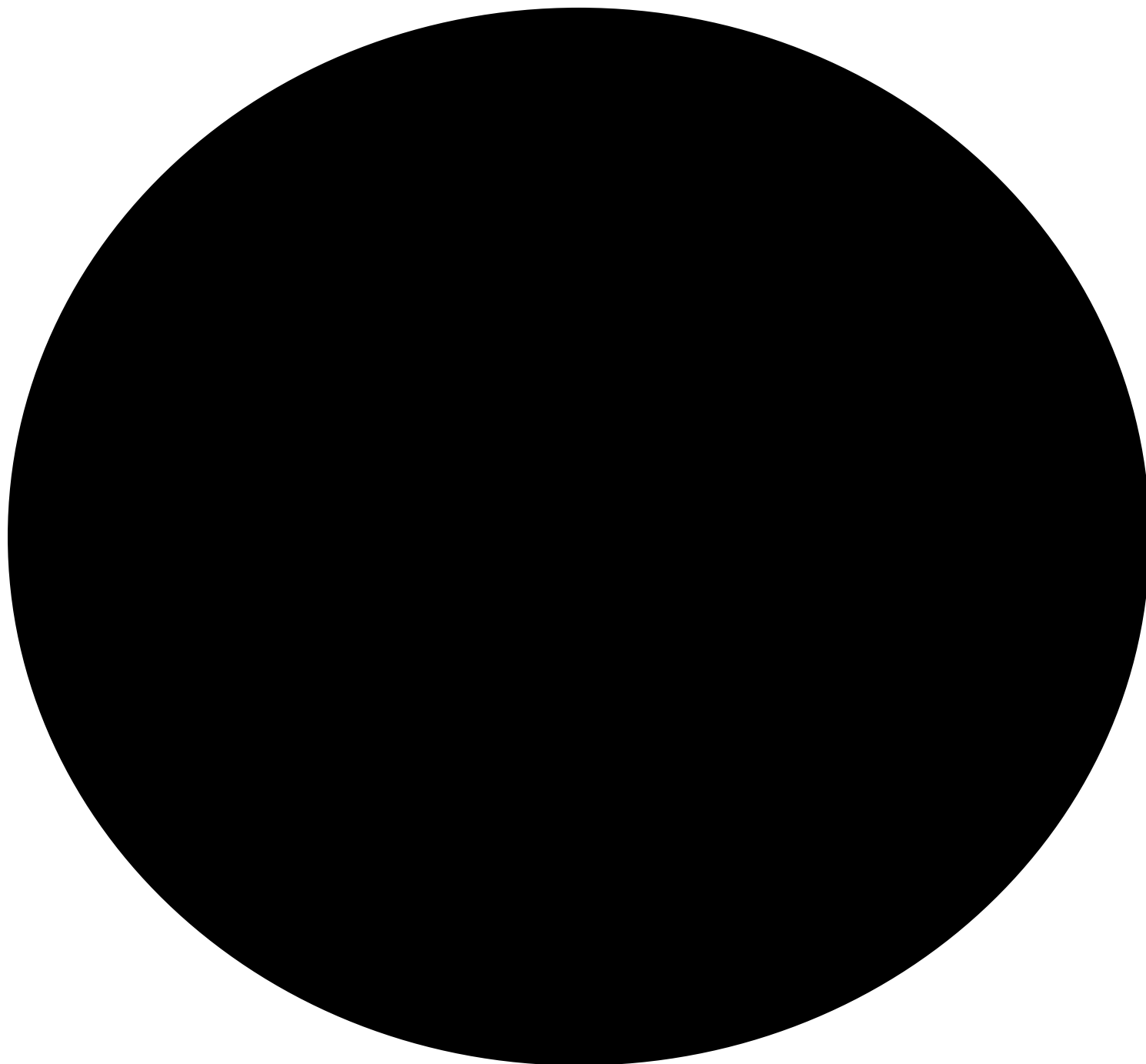

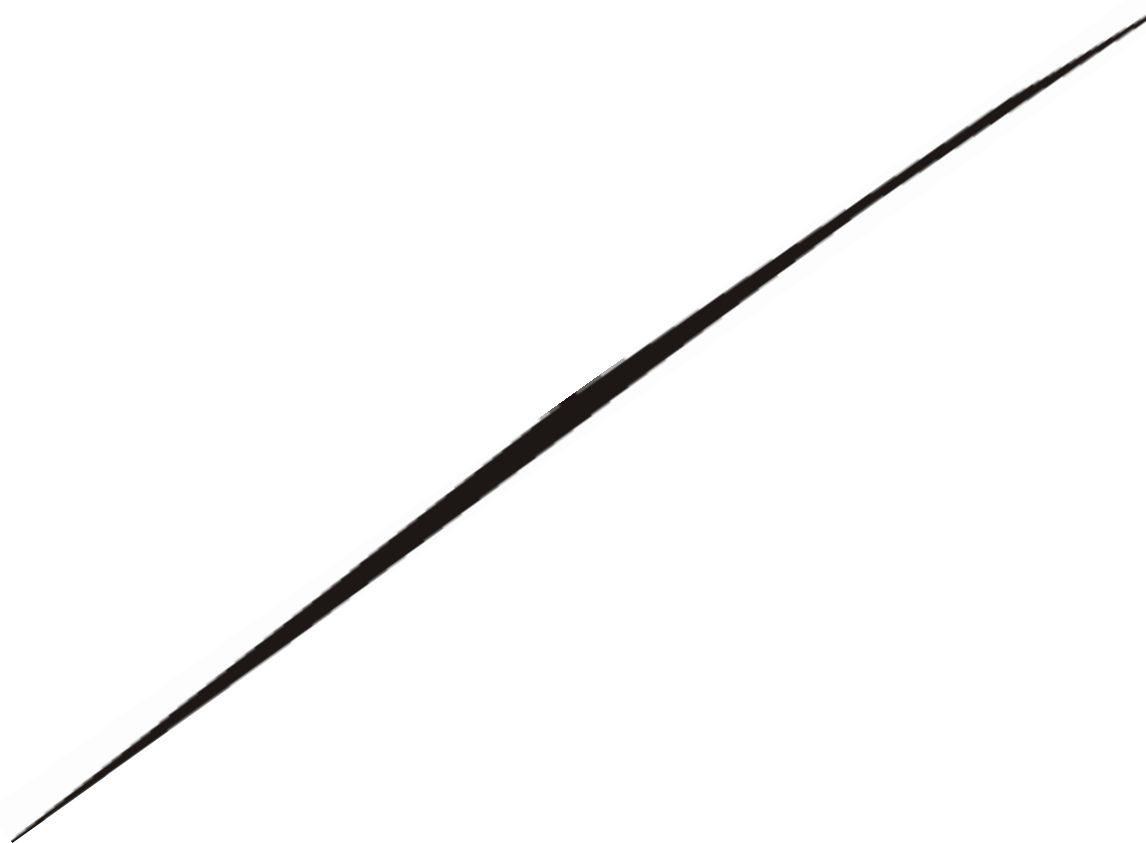
Przykłady interpretacji znaczeń linii:

pozioma – statyczna, spokojna, bierna

Przykłady interpretacji znaczeń linii:

pionowa – aktywna, dynamiczna

Przykłady interpretacji znaczeń linii:

wznosząca się – pozytywna, rosnąca, idąca na przód

Przykłady interpretacji znaczeń linii:

opadająca – negatywna, wędnąca, kończąca się

Przykłady interpretacji znaczeń linii:

falista – łagodna, delikatna roślinna, naturalna, kobieca

Przykłady interpretacji znaczeń linii:

łamana – agresywna, nerwowa, emocjonalna, ekspresywna

W kompozycji zrównoważonej wszystkie czynniki uzależniają się od siebie w takim stopniu, że żadna zmiana nie wydaje się możliwa.

Każda pojedyncza zasada funkcjonuje
całym kontekście złożoności kompozycji.

Od sposobu ułożenia i dobierania składników zależy
wymowa obrazu graficznego
i łatwość odczytania intencji autora.